

Saksframlegg

Dato: 29.08.2016
Arkivref: 2011/4142-29249/2016 / S11

Saksbehandler: Berit Weiby Gregersen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Fylkesutvalget	13.09.2016

HEREFOSS KRAFTVERK - SØKNAD OM KONSESJON

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Fylkesutvalget forutsetter at vassdragsmyndighetene setter vilkår i konsesjonen som laksens frie vandring opp Laksehølfossen.
2. Fylkesutvalget stiller seg positivt til en eventuell økning av konsesjonsgrensen fra 1 MW til 3 MW. Det vil være en forutsetning at en økning ikke medfører større ulemper for natur- og brukerinteressene.
3. Fylkesutvalget mener vassdragsmyndighetene må sette vilkår om avbøtende tiltak for brukerinteressene i området ved tilrettelegging av badeplass.

2. SAMMENDRAG

Herefoss Energi AS søker om tillatelse til å bygge Herefoss kraftverk i Birkenes kommune. Kraftverket vil ha en installert effekt på 0,99 MW og gi en årlig produksjon på 7,5 GWh.

Utbyggingen vil medføre en redusert vannføring på omtrent 1150 m lang strekning av Herefossen. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 0,98 m³/s hele året.

Tovdalsvassdraget er et vernet vassdrag, men det åpnes for bygging av småkraftverk med effekt opp til 1 MW dersom det vurderes til ikke å ha negative konsekvenser for vassdragets verneverdier eller for vassdraget som helhet. Tovdalselva er lakseførende vassdrag, og laks kan vandre opp til Gauslåfjorden ovenfor Herefossen via Lakshølfossen mellom Herefossfjorden og Gauslåfjorden.

Tovdalselva har potensial til å bli en svært viktig lakseelv i landsdelen, og det er viktig at et småkraftverk i Herefossen ikke blir ødeleggende for dette potensialet. Fylkesrådmannen anbefaler at fylkesutvalget stiller krav til NVE om at det ved en eventuell konsesjon må settes vilkår som sikrer fiskens frie vandring forbi kraftverket.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Herefoss Energi AS søker om tillatelse til å bygge Herefoss kraftverk i Birkenes kommune.

Herefoss kraftverk vil nytte et fall på 24,5 meter. Inntaket skal sprenges ned i utløpet av Gauslåfjorden og bygges som et tyrolerinntak. Fra inntaket skal vannet gå ned i en tunnel til kraftstasjonen som planlegges i en utsprengt fjellhall. Middelvannføringen er 21 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 4,1 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 0,99 MW og gi en årlig produksjon på 7,5 GWh. Utbyggingen vil medføre en redusert vannføring på omtrent 1150 m lang strekning. På den berørte strekningen er elveløpet delt i en seksjon på 200 m i Herefossen og ca 950 m gjennom Laksefossen forbi Lakshøl. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 0,98 m³/s hele året.

Det søkes også om tillatelse til bygging og drift av 22 kV linje og høyspentanlegg med ca 1000 m jord- og sjøkabel over Herefossfjorden til Herefoss hvor det eksisterer ei 22 kV kraftlinje.

Tovdalselva er lakseførende vassdrag, og laks kan vandre opp til Gauslåfjorden. Laksen kommer ikke opp Herefossen, men går via Lakshølfossen. Tiltakshaver mener slipp av minstevannsføring på 0,98 m³/s er nok til at fisken kan komme opp og ned laksefossen.

Figur 1. Kart over området

Tiltakshaver har gjennomført en analyse av konsekvenser av tiltaket, og mener at det planlagte kraftverket bare vil gi ubetydelige til små negative konsekvenser for alle fagtemaene som er beskrevet.

Tabell 1. Oversikt over verdi og konsekvens for de ulike fagtemaene.

Fagtema	Dagens verdi	Konsekvens
Rødlistearter	Stor	Liten negativ
Terrestrisk miljø	Liten	Liten negativ
Akvatisk miljø	Stor	Liten negativ
Landskap	Liten til middels	Liten negativ
Kulturminner og kulturmiljø	Ingen	Ubetydelig
Ferskvannsressurser	Liten	Ubetydelig
Brukerinteresser	Middels	Liten positiv
Jord og skogressurser	Ingen	Ubetydelig

Tiltakshaver beskriver i all hovedsak kun ett utbyggingsalternativ i søknaden. Dette alternativet er i henhold til den maksimale størrelsen som NVE har adgang til å gi konsesjon for i vernede vassdrag. Endring av konsesjonsgrensen på 1 MW er omtalt i energimeldingen St.meld. 25 2016. Dersom det blir aktuelt ønsker tiltakshaver å installere en effekt på 3 MW. De fysiske inngrepene vil bli uforandret, og det kan som avbøtende tiltak slippes mer minstevannsføring om sommeren eller i den tiden hvor behovet er størst.

4. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

4.1 Vurdering av klimakonsekvenser

Bygging av småkraftverket vil bidra til den lokale og nasjonale kraftoppdekningen. Norge arbeider for å få opp andelen med fornybar energi. Kraftproduksjonen vil tilsvare forbruket til ca 365 husstander. Nytt av kraftproduksjonen må også vurderes opp mot andre negative virkninger kraftverket kan få for natur- og brukerinteresser.

Dersom NVE åpner for en økning av konsesjonsgrensen for kraftverk i vernede vassdrag, vil dette kunne gi en økning av produksjonen i vinterhalvåret. Fylkesrådmannen mener dette kan være positivt, under forutsetning av at det ikke medfører uforholdsmessig store ulemper for natur- og brukerinteressene.

4.2 Vurdering av konsekvenser for laks

Det har de senere årene vært observert laks opp til Gauslåfjorden. Den opprinnelige lakseførende strekningen går til Storfossen rett nord for Gauslåfjorden. Det er svært positivt at laksebestanden i Tovdalselva nå har tatt seg opp til en slik størrelse at hele den lakseførende strekningen tas i bruk. Det vil være svært viktig for den videre utviklingen av laksestammen at fisken også i framtiden kan vandre uhindret opp til Gauslåfjorden. Fylkesrådmannen kan ikke se at det er gjort grundige nok undersøkelser til å kunne vurdere om en minstevannsføring på 0,98 m³/s er tilstrekkelig til at laksen kommer uhindret opp Laksehølfossen. Fylkesrådmannen mener det er en forutsetning for å kunne gi konsesjon at laksens frie vandring forbi kraftverket sikres gjennom utforming av kraftverket og vilkår som settes av vannressursmyndighetene.

4.3. Vurdering av konsekvenser for brukerinteresser

I området der Herfossen munner ut i Herefossfjorden er det en eksisterende badeplass. Det er også badeplass ved utløpet av Laksehølfossen. Tiltakshaver skriver i søknaden at selskapet skal bidra til å tilrettelegge for rasteplass med parkering og bading i området.

Fylkesrådmannen mener dette er positivt, og økt tilrettelegging kan bøte på ulempene ved mindre vannføring i fossen i forhold til allmennhetens brukerinteresser.

4.4 Vurdering av konsekvenser for kulturminner

Området er tidligere befart av seksjon for kulturminnevern og det ble ikke registrert noen kulturminneverninteresser. Fylkesrådmannen støtter tiltakshaver i at tiltaket vil få ubetydelige konsekvenser for kulturminner.

5. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen er positiv til at det åpnes for småkraftverk i fylket. Dette er i tråd med Regionplan Agder 2020. Fylkesrådmannen vil likevel fremheve at det er svært viktig at hensynet til laks blir ivarettatt i lakseførende strekning av Tovdalselva. Tovdalselva er et vernet vassdrag, og en konsesjon her skal ikke gis dersom det har negative konsekvenser for verneverdiene.

Fylkesrådmannen mener vassdragsmyndighetene må sette vilkår i konsesjonen som sikrer laksens frie vandring opp Laksehølfossen. NVE må gjøre en konkret vurdering, eller be tiltakshaver gjøre en ny utredning om en minste vannføring på 0,98 m³/s er tilstrekkelig for å sikre laksens vandring.

Fylkesrådmannen mener det kan være positivt dersom det blir mulig å øke konsesjonsgrensen fra 1 MW til 3 MW. Det vil være en forutsetning at en økning ikke medfører større ulemper for natur- og brukerinteressene. En økning av konsesjonsgrense må følges opp med vilkår som sikrer laksens frie vandring.

Fylkesrådmannen mener vassdragsmyndighetene må sette vilkår om avbøtende tiltak for brukerinteressene i området med tilrettelegging av badeplass.

Vedlegg:

Herefoss kraftverk - Søknad om konsesjon